

Posílená Evropa

Německé předsednictví udrželo za pandemie Unii pohromadě. To je velká věc.

TOMÁŠ LINDNER

Vzpomínáte na začátek loňského jara? Evropské národní vlády po vypuknutí pandemie myslely jen na své občany, vzájemně si nepomohly, nekoordinovaně uzavíraly státní hranice. Čelní představitelé Unie nebyli zprvu vidět ani slyšet a kontinentem se šířila kritika chabé akceschopnosti EU i černé věštby jejího dalšího osudu.

Následný vývoj ale dává naději do právě počínajícího nového roku, jenž nepochybně přinese další dávku náročných výzev. Evropské instituce totiž, všem skeptikům navzdory, ve velké zkoušce zatím obstály. Reagovaly mnohem rychleji než během řecké dluhové krize před zhruba deseti lety, díky čemuž se podařilo zabránit panice na finančních trzích i prohlubování příkopů mezi jednotlivými členskými státy. Významnou zásluhu na tom má německé vedení, a to zvláště během právě skončeného půlročního předsednictví Unie.

Se souhlasem všech

Německo muselo na jaře hodit do koše velkou část představ a plánů, které si na předsednictví dlouhodobě připravovalo. Pandemie nastolila jinou agendu, přičemž hlavní prioritou se stalo vyjednání bezprecedentního fondu obnovy.

Poprvé v historii se EU jako celek společně zadluží na finančních trzích a z půjčených 750 miliard eur pomůže obzvláště hospodářsky křehkým jihoevropským zemím. Nejen německí politici ubezpečují své voliče, že se jedná o výjimečnou reakci na výjimečnou krizi, a nikoli o trvalý skok v integraci EU. Ale přesto: před rokem by společný evropský dluh působil jako sci-fi, nyní je realitou. A pokud tento nástroj v příštích letech zabere, tak k němu evropští lídři při řešení nějaké budoucí krize jistě rádi opět sáhnou. Německu se

podařilo fungovat jako prostředník mezi protichůdnými zájmy a hodnotami severu, jihu a východu EU a pod výsledný kompromis se – přes všechny výhrůžky a diplomatické tance, které jsou koloritem evropské politiky – nakonec podepsalo všech 27 členských zemí.

Všechny národní vlády se podařilo udržet na společné evropské lodi také při dojednání několika dalších témat, která jsou do budoucna významná a současně v nich leží značný konfliktní potenciál.

Po úmorně dlouhém jednání s Velkou Británií se nakonec podařilo najít dohodu o brexitu, přičemž Unie minulých čtyři roky působila jednotněji a klidněji než politickými sváry rozklášená Velká Británie. Všechny 27 evropských vlád také v prosinci souhlasilo se stanovením velmi ctižádostivých klimatických cílů – EU se zavázala snížit k roku 2030 emise skleníkových plynů o 55 procent ve srovnání s rokem 1990. Další konkrétní politická opatření budou v příštích letech posuzována podle toho, zda povedou ke splnění tohoto cíle. Všechny státy Unie nakonec souhlasily i s ukotvením

principu, že při domácím porušení základních pravidel právního státu bude provinilá členská země za trest zastaven proud evropských financí.

Právě tento bod ilustrativně ukazuje výhody i limity přístupu, který charakterizuje Německo Angely Merkel. Prioritou je získat pro nové kroky podpisy všech evropských lídrů a bránit tak dalšímu drolení Unie. A to i za cenu, že pokrok bude o něco pomalejší – nová pravidla na ochranu právního státu začnou platit až za několik let, a proto populisty

vládnoucí v Budapešti a ve Varšavě akutně neohroží.

Německé předsednictví tedy splnilo očekávání a Evropa do roku 2021 vstupuje posílená. Na jeho konci ale do politického důchodu odejde Angela Merkel, která v minulých letech byla, jak to nazval bruselský zpravodaj týdeníku *The Economist*, „koperníkovskou konstantou EU – veškerá politika se točila kolem ní“. Odchodem zkušené a napříč kontinentem respektované kancléřky vznikne vakuum a není jisté, kdo jej na evropských summitech zaplní. To bude pro Evropu možná nejpálčivější otázka nového roku. ●

Odchodem kancléřky vznikne vakuum a není jisté, kdo jej na evropských summitech zaplní.